

אתרי קבורה והנצחה לאורך תוואי צעדות המוות
ממחנות אושוויץ לוודיסלאב שלוסקי

גיל פארן, פברואר 2013

"ברבבותיהם, מכל המחנות המסונפים לאושוויץ, בלא הפוגה ומנוח, נגררו ההמונים יום ולילה, לילה ויום... והגרמנים, שומרי הצועדים... זרעו את הדרכים בירויהם. ירקו אש-מקלעים בנחשלים, והשלגים בלעו את שלדי גוויותיהם".
(ק.צטניק, סלמנדרה)

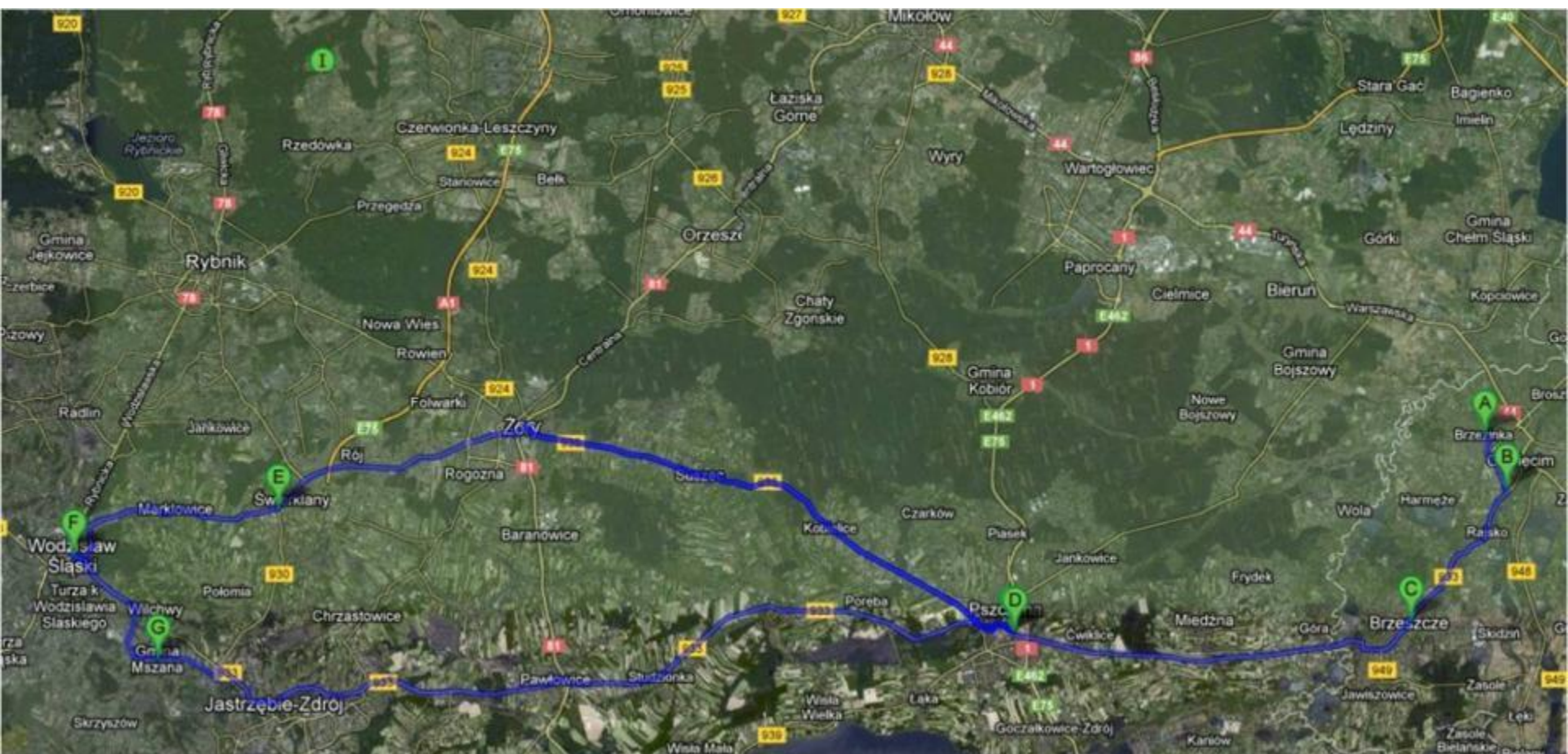
צעדות המוות מאושוויץ - רקע

- באושוויץ מתחילים לפנות אלפי אסירים כבר בקיץ 1944. כמחצית מהאסירים (כ-65 אלף) מפונים עד ינואר 1945 ומפוזרים במחנות ברחבי הרייך.
- בסוף דצמ' 44 ניתנה הוראה לפנות משלזיה עילית את כל שבויי המלחמה, את עובדי הכפייה ואת אסירי מחנות הריכוז ולהעבירם לגרמניה, למקומות בהם ניתן להמשיך לנצלם לצרכי עבודה.
- מתקפת החורף של הצבא האדום מתחילה באמצע ינואר (12/1/45). בתוך כשבועיים שחררו הסובייטים את רוב שטחה הדרום-מערבי של שלזיה.
- בעקבות המתקפה, מנחה הימלר, כי אין להשאיר במחנות שבאזור שלזיה אפילו אסיר בריא אחד (אמצע ינואר 45).
- ערב הפינוי שוהים במחנות השונים כ-67 אלף אנשים :
 - 32 אלף באושוויץ I ובבירקנאו. מחצית (15,317) מהם גברים (72% מהם יהודים).
 - 35 אלף באושוויץ III וביתר מחנות המשנה.

- פינוי המחנות מתחיל ב-17 בינואר ונמשך עד 21 בינואר 45. במהלך הפינוי הועברו מערבה כ-58 אלף אסירים. האסירים מפונים ברגל לתחנות הרכבת בגליביצה (Gliwice) ובוודיסלאב שלוסקי (Wodzisław Śląski).
- למלווי הצעדה ניתנה הוראה בעל פה לירות בכל אסיר שינסה להימלט או יתחיל להשתרד.
- במהלך פינוי המחנה מתו אלפי אנשים. הערכת המינימום למספר הנרצחים עומדת על 9 אלפים וסביר כי מספר הקורבנות עומד על כ-15 אלף (כשלושת אלפים מהם באזור שלזיה עילית).

- בשעות הבוקר המוקדמות של ה-18 בינואר 1945 מתחיל פינוי אסירי אושוויץ I ובירקנאו ומסתיים למחרת.
- מרבית אסירי מחנות אלו צעדו ברגל עד וודיסלאב שלוסקי (Wodzislaw).
אורך הדרך כ-65 ק"מ.

יותר מ-20 אלף בני אדם הועלו ב-Wodzisław Śląski על רכבות
ויצאו, ב-21 עד 23 בינואר 1945, למחנות ברחבי הרייך.

רכבת פינוי של אסירי אושוויץ
תחנה הרכבת ב-KOLIN, בוהמיה, 24 בינואר 1945

www.auschwitz.org.pl

אתרי קבורה והנצחה

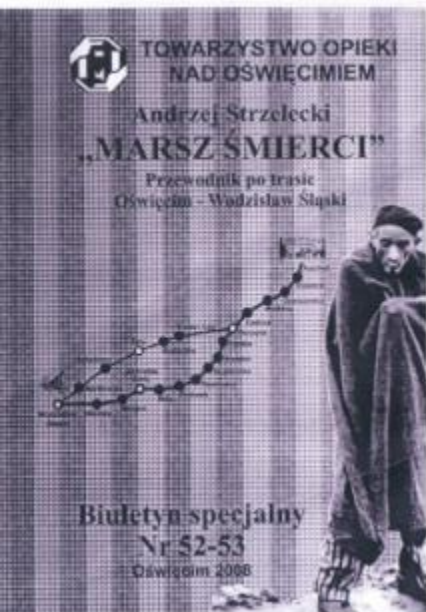

פתיחה אישית

- בשבת, 14 ביולי 2012 (יום טכס חשיפת המצבה החדשה בבז'שצ'יה), יצאתי למסע לאורך תוואי הדרך בו הוצעדו מרבית אסירי אושוויץ I ובירקנאו. התמונות באתרים השונים צולמו במהלך מסע זה.

- אודות המסלול והקורבנות פורסם מידע בסיסי בספר **“Marsz Śmierci”. Przewodnik po trasie Oświęcim- Andrzej Wodzisław Śląski”/”Der Todesmarsch’ מאת Strzelecki, שיצא לאור ב-2008.**

- כחלק מהמחקר אודות בז'שצ'יה ביצעתי גם עיבוד ראשוני לפרטי הקורבנות באתרים השונים, כפי שהם מופיעים בספר הנ"ל.

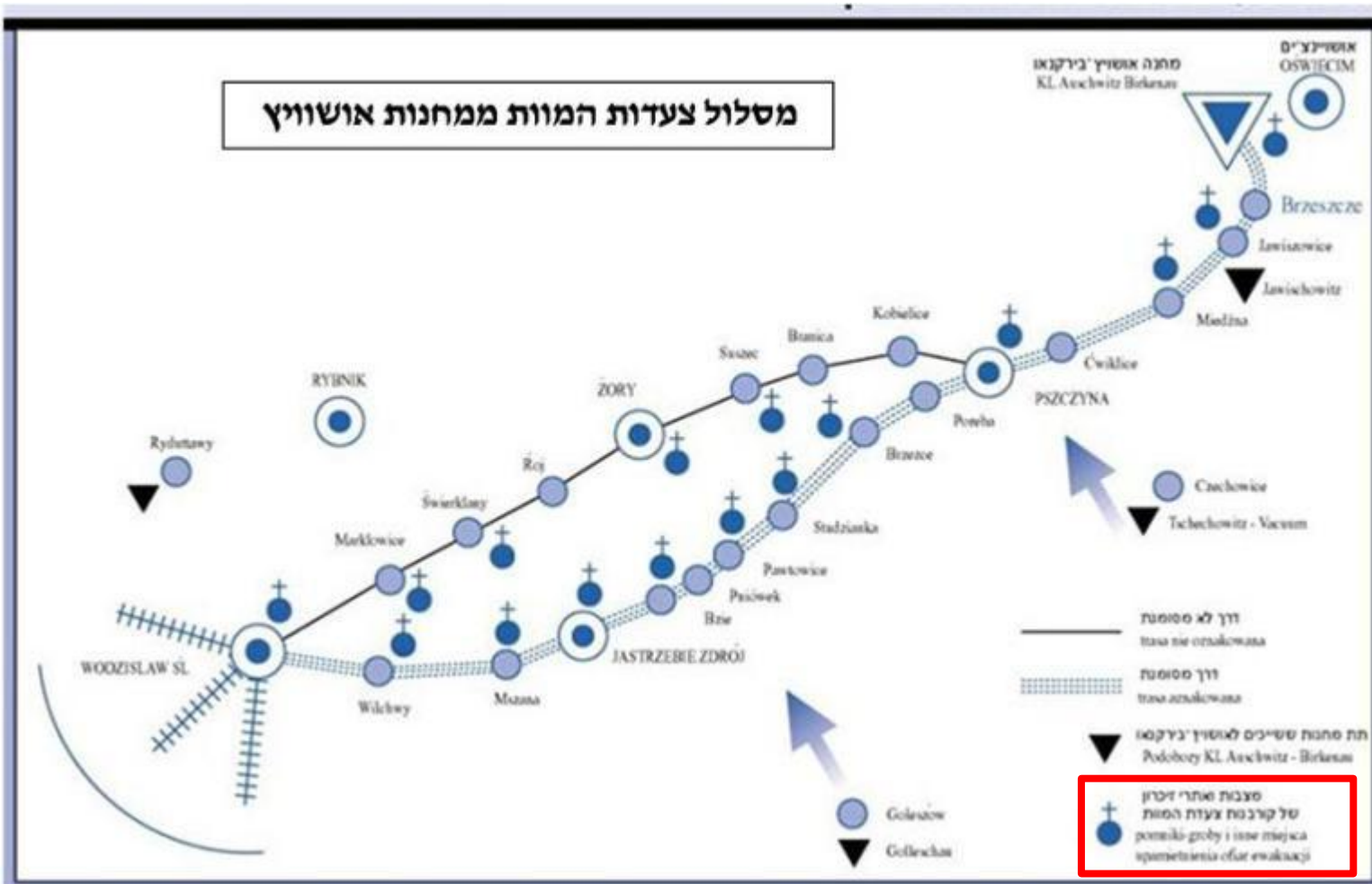

Oljnowski Zbigniew
Rybnik 1946

אתרי הקבורה וההנצחה - כללי

- (כמעט) בכל כפר ומקום יישוב לאורך הדרך נקברו אסירים שנרצחו במהלך צעדות המוות.
- בחלק מהמקומות הועברו הקורבנות מקבר האחים "המקומי" לקבר אחים "אזורי".

- בחלק ניכר מהמקומות נרשם מידע על הקורבנות, בין אם ביוזמה מקומית (הכומר / הקברן) ובין אם ביוזמת הגרמנים עצמם. מידע זה מהווה את הבסיס לפרטים אודות הקורבנות בכל אתר.

Spis ofiar z 2 k. Miedzyzdroj

298 Δ	3533 Δ
299 Δ	4327 A.V
300 Δ	5489 Δ
301 Δ	14330 Δ
302 Δ	5885 Δ
303 Δ	152144 Δ
304 Δ	143027 Δ
305 Δ	144260 Δ
306 Δ	192656 Δ
307 Δ	3231 Δ
308 Δ	190421
309 Δ	164030
310 Δ	14271 Δ
311 Δ	6743 Δ
312 Δ	12453 Δ
313 Δ	16325 Δ
314 Δ	201043 Δ
315 Δ	197433
316 Δ	110947
317 Δ	18282

*Dobrym Ja bryka gwodzi
z domu Nisz niszczanie
Przez niemieckie 12.2.1945.
Przez 3. Międzyzdrojów Józ.
1939 13 F 200 401 Δ 4030*

*ofiar z 2 k. Miedzyzdroj
pogrzeb odbył się 26.1.1945.*

קשאז'ניצ'ה-

הכומר הורה לקברן לרשום את המספרים.

Lp.	Nazwisko i imię	Wzrost	Waga	Uwagi	Zamiesz.
1	Pacholowski Jan				
2	...				
3	...				
4	...				
5	...				
6	...				
7	...				
8	...				
9	...				
10	...				
11	...				
12	...				
13	...				
14	...				
15	...				
16	...				
17	...				
18	...				

בז'שצ'ה-

רישום בספר בית הקברות.

Gend.-Posten Miedzyzdroj
Arzt: Pflüger
Mrs. Grl. Kallmann
Miedzyzdroj, den 19. Januar 1945.
Gp. No. 11/45

Betr.: Häftlinge aus dem KL Auschwitz.

An den
Herrn Ortspolizeiverwalter
in G w i k l i z n .

In Bereich des Gendarmerie Postens M i e d z y z d r o j sind auf den Transport von Auschwitz 39 Häftlinge verstorben. Darunter waren 10 männliche und 29 weibl. Personen. Nur 25 davon hatten ein Nummer, bei den Übrigen konnte kein Kennzeichen festgestellt werden. Folgende Kennnummern wurden festgestellt:

4290, 4292, 4043, 46737, 2899, 10989, 30827, 15243, 15244, 27003, 27179, 13221, 27045, 76396, 90810, 82710, 83910, 89974, 80031, 81204, 156775, 135285, 191700, 195335, 175262.

Koller
Hptw. d. Gend. d. Res.

Wpłynieła 3.12.1945.
Lp. 1876/1876

מדז'נה-

מברק גרמני עם מספרי האסירים.

- המצבה חודשה בשנת 2012, על ידי חברת בזק (15/7/2012).
- יוזמה- גיל פארן, יקי גנץ. מחקר- גיל פארן

L.p.	Nazwisko i imię	Wyznanie	Wiek	Stan cywilny	Zawód
Emilia	24 dni				
822	Pochowani na tym cmentarzu 18/1-1945				
	rol 19.I. 1945 leszy w grotach m. Otyńczyc 0204				
1	1 Woner Ruchand		24 1890	1905	black 10 ty
2	2 nie wiadomo				
3	3 do 63959				
4	4 do 190325				
5	5 do 16179 i 336113				
6	6 do 174315				
7	7 nie wiadomo				
8	8 Holity Weiss Anna				
9	9 nie wiadomo				
10	10 "				
11	11 #24179				
12	12 #26059				
13	13 #22322				
14	14 nie wiadomo				
15	15 "				
16	16 "				

• ב-19 בינואר 1945, לאחר שחלף בעיירה בז'שצ'ה טור האסירים האחרון, הורה ראש העיר הגרמני של בז'שצ'ה לתושבי המקום לאסוף ולקבור את גופות האסירים שנורו, ושהיו פזורות לאורך הדרך שבין Rajsko ל-Jawiszowice. הגופות, 18 במספר, הובאו לקבורה בקבר אחים בבית הקברות המקומי.

• בעת הקבורה, שנערכה בפיקוח גרמני, התברר, כי אחת הנשים שנורו רק איבדה דם והתעלפה, ובמהלך הקבורה התעוררה מעלפונה וקמה ממוקמה. אחד החיילים הגרמנים שפיקח על התהליך הוציא את אקדחו, מסר אותו לנער מההיטלר-יוגנד שהיה במקום, וזה ירה באשה למוות.

• בעת קבורתם, רשמו המקומיים, בספר בית העלמין (משמאל), את הפרטים שיכלו לזהות את הקורבנות. הרישום מעיד, כי מדובר בקורבנות, שנהרגו ב-18 בינואר 1945 והובאו לקבורה למחרת. הדף נרשם "יהודים" דבר המעיד, שהמקומיים שיערו שכל הקורבנות או רובם הם יהודים.

הקורבנות

• 18 קורבנות :

– 7 גברים, 11 נשים.

• מבין הגברים :

– 190851 - ריכרד וורנר

– 174315 - אלפרד כהן

– 190325 - בלטזר סאוור

– 69959 - גרשט

– 16149

– 2 נותרו בלתי מזוהים.

מבין הנשים :

אנה וייס

A22322

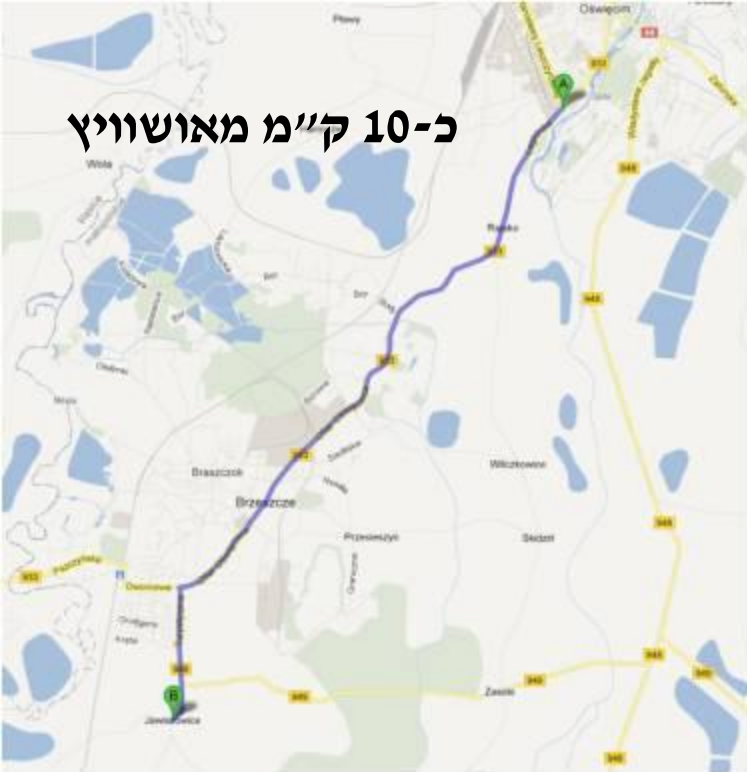
A26059

A27174

7 נוספות בלתי מזוהות

כ-10 ק"מ מאושוויץ

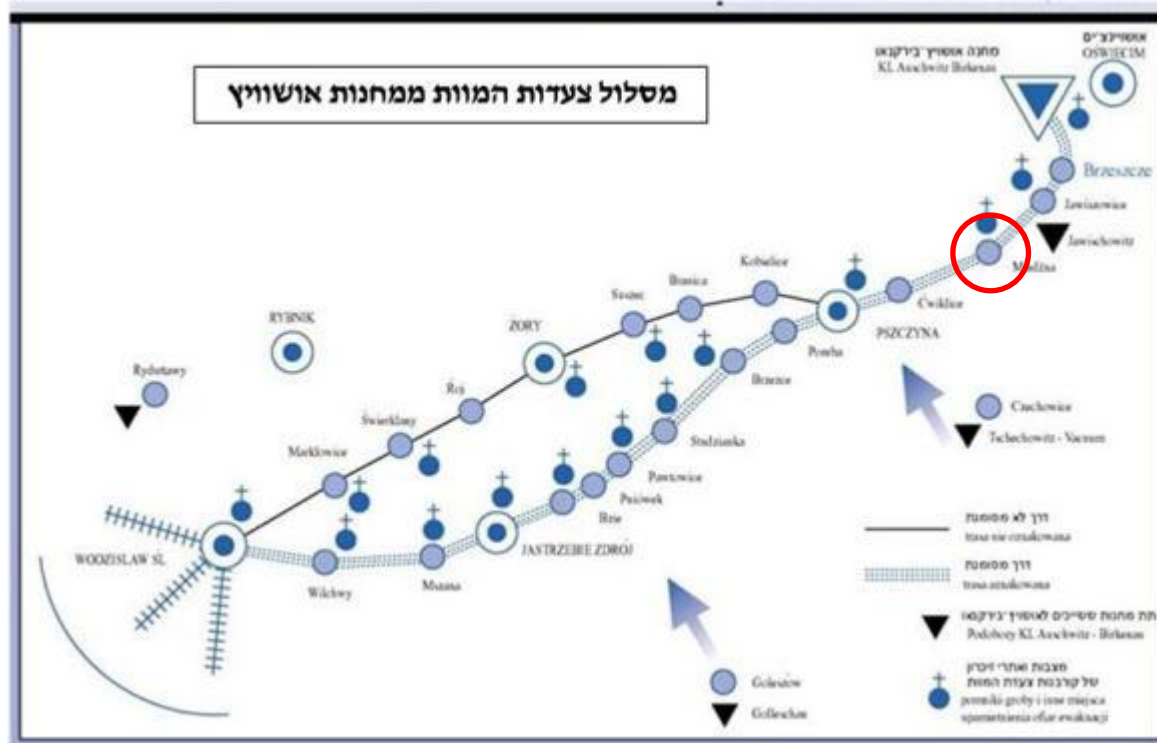
יבישוביצה Jawiszowice

יבישובי צה

- כל הקברים מתקופת השואה התמוטטו במהלך השנים וכיום אין במקום כל קבר רלוונטי.
- במקום היו קבורים :
 - בקבר אחים- 3 קורבנות צעדות המוות, 2 אחים יהודים מהונגריה ואישה אחת.
 - 9 גברים שנפטרו לאחר שחרור האזור (ינואר-מרץ 45) בבית חולים מקומי. לפחות 8 מהם יהודים.

מיידז'נה Miedźna

כ-15 ק"מ מאושוויץ

**"קבר אחים ל-42 קורבנות שנדונו
למות בתוך גבולות הכפר
Miedźna ב-18 בינואר 1945 על
ידי הנאצים במהלך פינוי מחנה
הריכוז אושוויץ. שינוחו במנוחה
באדמת פולין"**

הקורבנות

- קבר אחים ל-42 קורבנות, בניהם 29 נשים ומספר ילדים.
- מידע על 25 קורבנות. לפחות 14 מהם יהודים.

Gend.-Posten Miedna
Arzt Platz
Reg.-Bst. Kattowitz
Ep. No. 41/42

Miedna, den 19. Januar 1945.

Betr.: Häftlinge aus dem KL. Auschwitz.

An den
Herrn Ortspolizeiverwalter
in G w i k l i t z .

Im Bereich des Gendarmerie Postens M i e d n a sind auf
dem Transport von Auschwitz 39 Häftlinge verstorben. Darunter
waren 10 männliche und 29 weibl. Personen. Nur 25 davon hatten ein
Nummer, bei den Übrigen konnte kein Kennzeichen festgestellt wer.

Folgende Kennnummern wurden festgestellt:
B4200, 4292, B6143, A6737, 9899, 10989, B8927, 15243, 15244,
27603, 27779, 13221, 27645, 76394, 80816, B2716, B3910, A9974,
80031, 81204, 156775, 135285, P 191700, 195335, 175262.

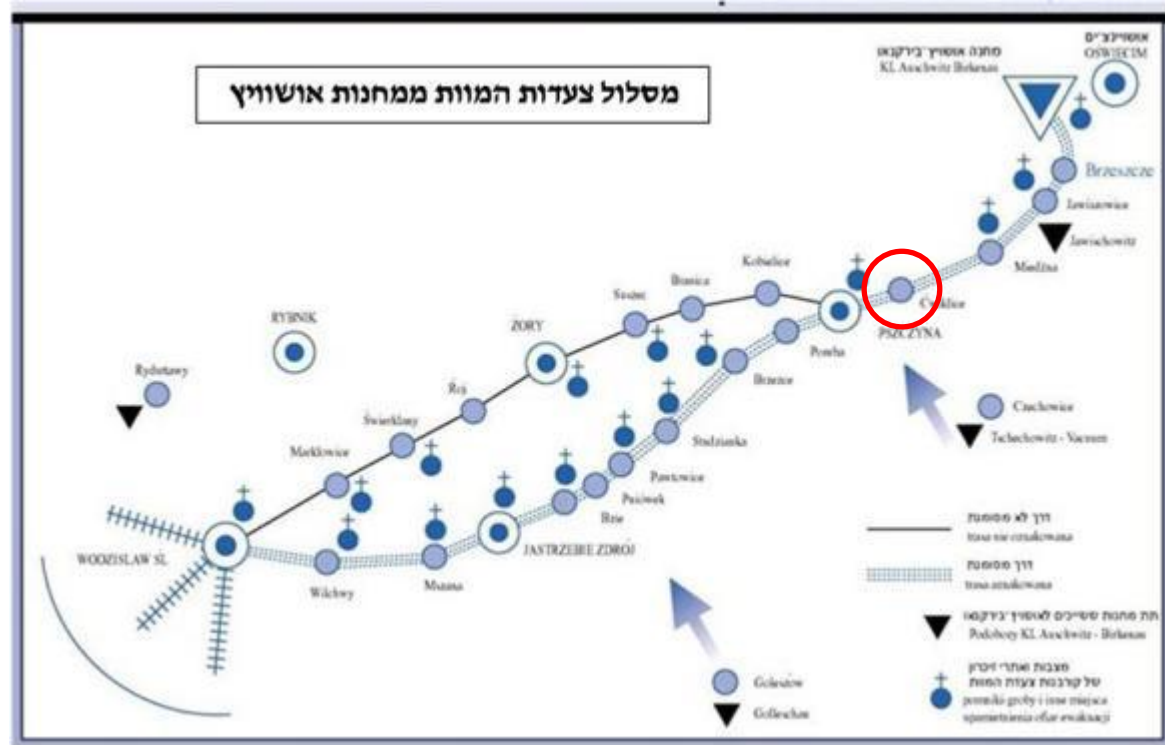
W. K.
Hptw. d. Gend. d. Res.

Wpt. d. Gend. d. Res. 3.12. 1944.

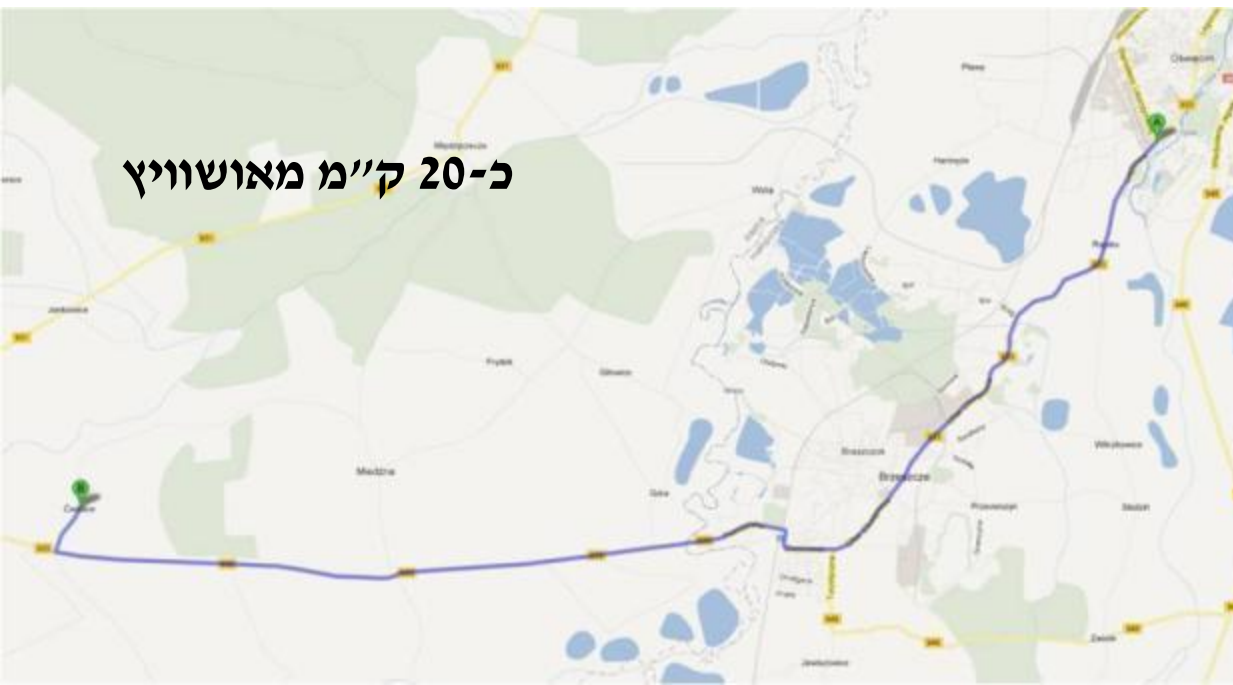
1876/PK/46

מברק המעדכן על הקורבנות
שנקברו במיידז'נה. על פי
המברק מדובר ב-39
קורבנות- 10 גברים ו-29
נשים, מהם ל-25 היה מספר
אסיר.

צ'ויקליצה Ćwiklice

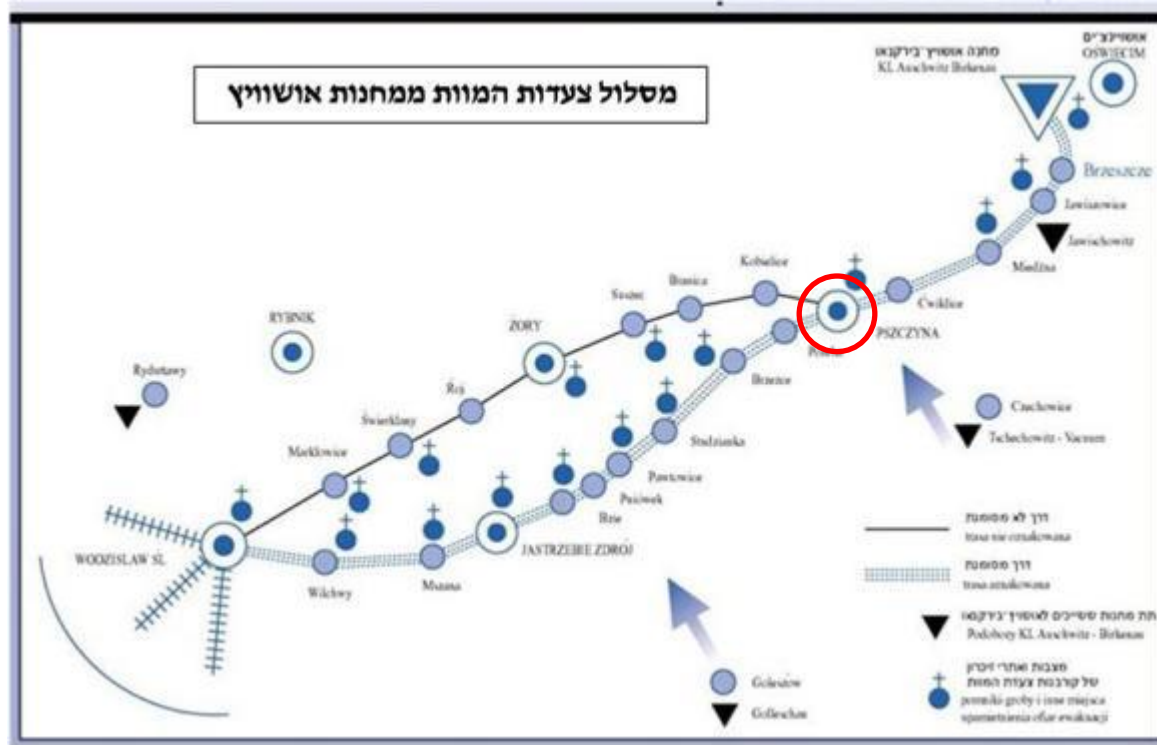
כ-20 ק"מ מאושוויץ

המידע

- תוואי הצעדה הוביל דרך הכפר Ćwiklice, שם נקברו נרצחי הצעדה בתלוליות עפר שנחפרו בצורה סמלית של צלב ברזל קטן.
- במקום נטמנו 26 נשים ו-16 גברים, ביניהם שני ילדים, אשר גופותיהם נקברו סמוך לתוואי בו עברו דרך הכפר.
- בשנות ה-50 המוקדמות, הוצאו והועברו שרידים אלה לבית הקברות ב-Pszczyna.
- מידע על 35 מהקורבנות. לפחות 20 יהודים.

פשצ'ינה Pszczyna

- בעיר נוספו לטורי המפונים גם אסירים ממחנה המשנה הסמוך Dziedzice-Czechowice. הצועדים התפצלו למסלול צפוני (בכיוון של Żory ו-Świerklany) ודרומי (לכיוון Poręba ו-Jastrzębie Zdrój).
- זהו המקום בו עצרו האסירים בלילה הראשון. בסמוך לאצטדיון בו שהו (כתובת המקום - KS. Bogedaina 20) מוצב לוח זיכרון.

**”לזכר קורבנות מחנה אושוויץ-
בירקנאו, שבינואר 1945, במהלך הפינוי
עצרו באצטדיון. השומרים התייחסו
אליהם בברוטאליות ורבים מהם נהרגו
ברחובות העיר שלנו ונקברו בבית
הקברות הצלב הקדוש.**

**ביום השנה ה-60 לציון צעדות המוות.
השלט הוקם על ידי תלמידי בית הספר
”ZSE**

בית הקברות הצלב הקדוש

- בבית הקברות יש קבר אחים, שאוחד בשנת 1965 ממספר קברים.
- לבית קברות זה הובאו גופות מכמה קברי אחים באזור.

CZĘŚĆ PAMIĘCI OFIAR
HITLEROWSKIEGO FASZYZMU
WIEZNIÓW OBOZU ZAGŁADY
W OSWIECIMIU, ZAMORDOWANYCH
NA ZIEMI PSZCZYNSKIEJ
W STYCZNIU 1945r.

SPOŁECZENSTWO
PSZCZYNY

PAMIĘCI
IRENEUSZA ROWIŃSKIEGO
NAJMŁODSZEJ OFIARY „MARSZU ŚMIERCI”
SYNA LEOKADII ROWIŃSKIEJ
WIEŹNIARKI KL AUSCHWITZ
URODZONEGO
W PORĘBIE 21 STYCZNIA 1945 ROKU
ZMARŁEGO PO 9 DNIACH

Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa 2011r.

על שלט שהוקם ביוזמת תושבים
מקומיים ב-1952, הקדשה בזו
הלשון: "לכבוד זכרם של קורבנות
הפשיזם הנאצי, אסירי מחנות
הריכוז באושוויץ שנרצחו בתוך
גבולות Pszczyna בינואר 1945.
הוקם על ידי קהילת Pszczyna".

בשנת 2011 נוסף השלט:

"לזכר הקורבן IRENEUSZ
ROWINSKI, הקורבן הצעיר
ביותר של צעדות המוות. בנו של
LEOKADIA ROWINSKA
אסיר מחנה אושוויץ, שנולד ב-
Porębie, ב-21 בינואר 1945 ומת
לאחר 9 ימים".

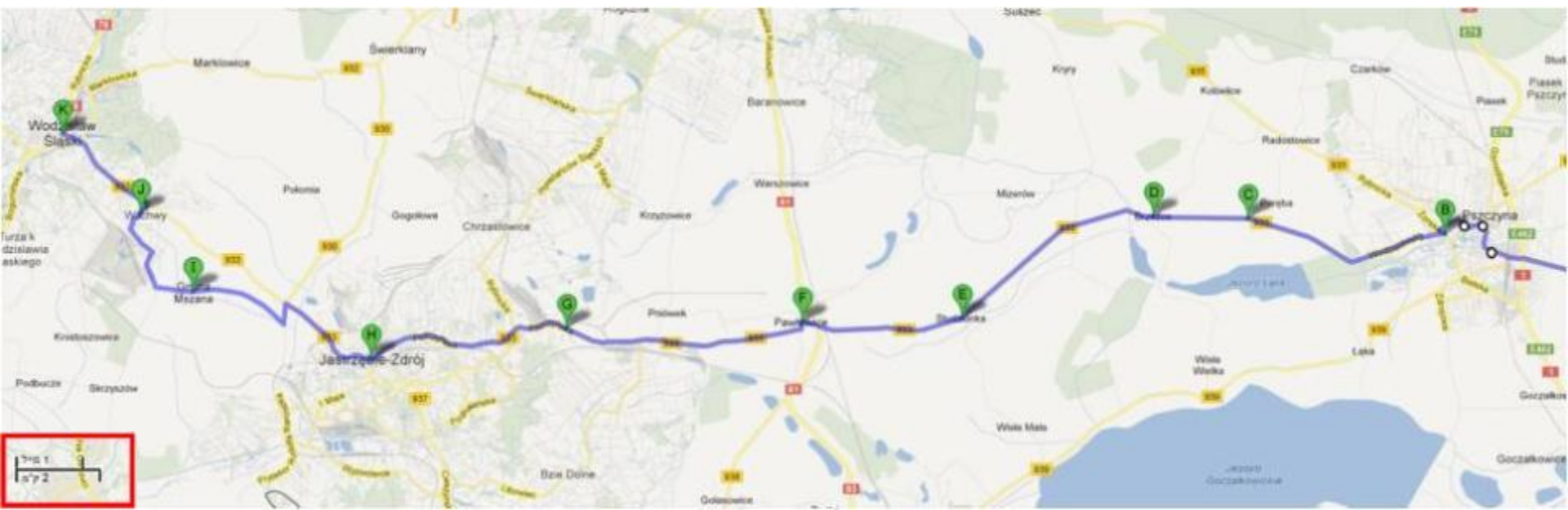
הוקם על ידי "המועצה לחקר
המאבק קדושים, 2011"

המסלול הכולל מאושוויץ - כ-65 ק"מ

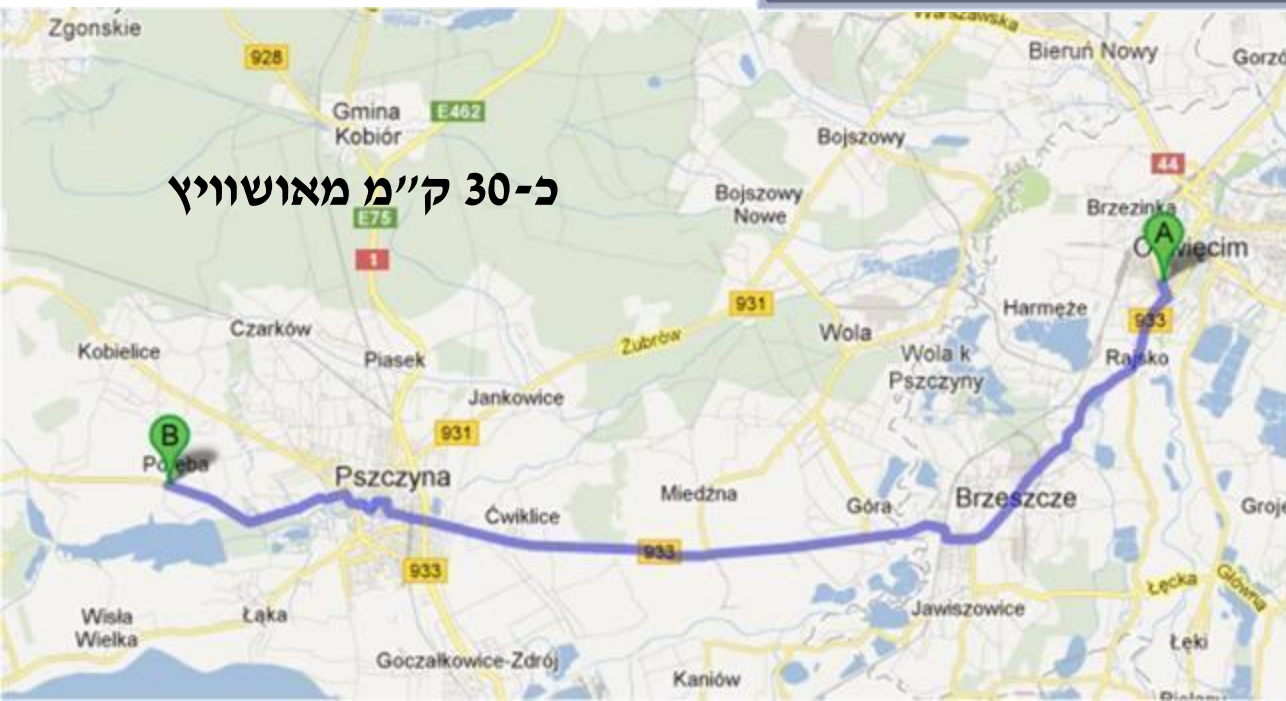

המסלול הדרומי

מ-Пszczyна ל-Wodzisław Śląski

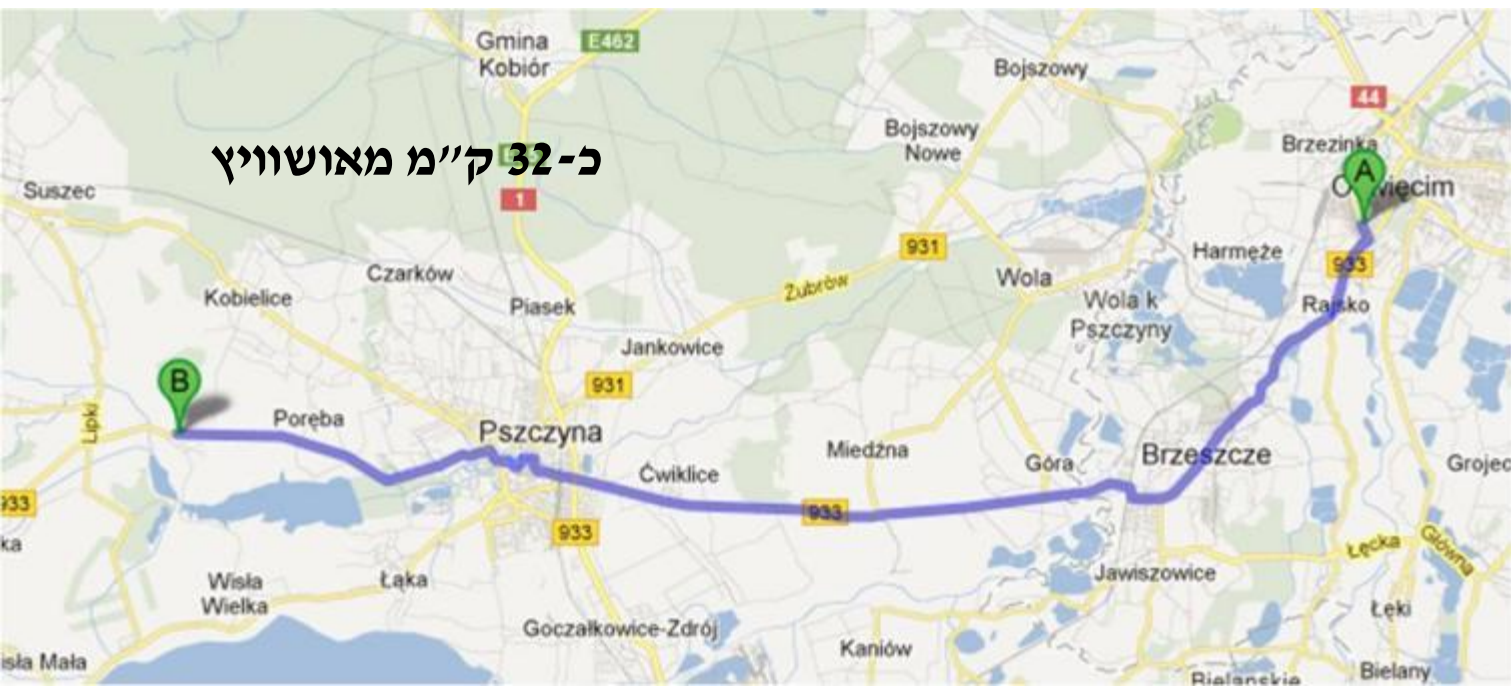

פורבה Poręba

- בתוואי לכיוון Jastrzębie Zdrój, היו מספר קברי אחים של קורבנות צעדת המוות :
 - ביער המכונה Bażantarnia, נקברו כ-17 אסירים ואסירות.
 - קבר של מספר אסירים שהסתתרו באדמת החווה- "מרכז המכונות הארצי".
 - קבר של תינוק שנולד לשבוייה במסתור סמוך לתוואי הפינוי.
- הגופות הוצאו בשנת 1950 והועברו לקבורה בבית הקברות הצלב הקדוש ב-Pszczyna (לא ידוע האם מדובר בכל הקורבנות או רק בגופתו של הילד המונצח בבית הקברות ב-Pszczyna).

ברז'צה
Brzeźce

- 19 אסירי אושוויץ, אשר נורו על ידי ה-SS ב-19 בינואר 1945, קבורים בבית הקברות בכפר Brzeźce.
- קיים מידע על 15 קורבנות. לפחות 6 יהודים.

בלוח הזיכרון מ-2005 (לוח
קודם מ-1972) נכתב:

"זיכרון

**פה קבורים 19 אסירים ממחנה
הריכוז אושוויץ, שנורו על ידי
אנשי SS במהלך הפינוי בצעדה
בקטע שבין Poreba ל-
Studzionka בינואר 1945.
הקהילה, Brzeźce, 2005"**

מסלול צעדות המוות ממחנות אושוויץ

סטודז'ונקה Studzionka

כ-38 ק"מ מאושוויץ

ZBIOROWA MOGIŁA 18 PO
WIEZNIOW OŚWIECIMIA
MA. ŚMIERCI sierpień 1945

- קבר אחים ל-18 אסירים שנורו לאורך קטע הדרך מ-Brzeźce ל-Pawłowice.
- על פי עדות אנשי הכנסייה הסמוכה, קורבנות אלו נקברו בלילה ולכן לא ניתן היה לרשום את פרטי זיהויים.
- על המצבה נכתב: **"קבר אחים ל-18 אסירי אושוויינצ'ים. צעדות המוות, ינואר 1945"**

KU CZCI 19 OFIAR OŚWIECIMSKICH
ZAMORDOWANYCH I WYDOBYTYCH
Z WAGONÓW KOLEJOWYCH
W PAWŁOWICACH W STYCZNIU 1945 r.

- 11 קורבנות מצעדת המוות נהרגו בעיר ובהוראת הנאצים נלקחו לקבורה בעיירה הסמוכה Bzie Zameckie.
- בבית הקברות קבר אחים ל-19 קורבנות שנזרקו מקרונות הבקר קפואים, נלקחו לאסם ונקברו למחרת בבית הקברות.
- על המצבה כתוב: **"לכבוד 19 קורבנות מאושווינצ'ים שנרצחו ונלקחו מקרונות הבקר בפלוביצה בינואר 1945"**

- אחד עשר אסירים מצאו את מותם בידי הנאצים על הכביש מ-Pawłowice ל-Jastrzębie Zdrój, 3 ק"מ מהכפר Bzie Zameckie. שרידיהם נקברו בבית הקברות המקומי.

- לאחד הקורבנות היה כתוב על התיק DAWID EMANUEL, BERLIN

- על המצבה נרשם:

"לזכרון עולם. לקורבנות האלמונים של מחנה הריכוז אושוויינצ'ים שמתו בצעדת המוות דרך Bzie בינואר 1945"

קבר האחים סמוך לכנסייה

- בבית הקברות (Nepomucena) קבר אחים ל-34 קורבנות צעדת המוות, שנקברו תחת פיקוח נאצי. ב-47 הוסיפו וקברו 2 גופות של נשים שנמצאו מתחת לרצפה באחד הבתים בעיר.

”בסבל בלתי יתואר, דרך מחנה המוות הלכו למען פולין חופשית ועצמאית.

כבוד ל-36 גיבורי צעדות המוות ממחנה ההשמדה אושוויץ שנרצחו בינואר 1945”

W HOLENIE 36 POMORDOWANY
BOHATEROM MARSZU ŚMIERCI
Z OŚWIECIMIA W
STYCZNIU 1945 R.
SZKŁO/CENSTWO/BIELIŻNA
ZOBACZ

על הלוח תמונה ותאריך לידה של שתי נשים,
יהודיות על פי מגן הדוד.

Aurelia Piękosz, ילידת 1914 ו- Włodzimiera
Sawicka ילידת 1911.

בתחתית הקיר נוסף לוח זכרון ל-Aurelia Piękosz, מורה בתיכון
ובאוניברסיטה, ילידת 21.9.1914 שנרצחה בינואר 1945.
מאחיה ואחותה.

- על פי אתר אושוויץ - Sawicka, Włodzimiera, אסירת אושוויץ מספר 6808, נולדה ב-1911.

באדמות חוות Grange ברחוב Witeczaka עומדת אנדרטה, שנחשפה ב-19 בינואר 1980, לזכר 15 קורבנות צעדת המוות. לוח אבן נושא תמונה של מדי פסים עם משולש זיהוי מהמחנה, והקדשה:

"מקום הנצחת מות הקדושים של 15 אסירי מחנה הריכוז אושוויץ בירקנאו שמתו במהלך פינוי המחנה מאושוויץ ל-Wodzislaw, ב-19-20 בינואר, 1945."

מאחורי האנדרטה עמודים וגדר תיל הדומים לאלו במחנה אושוויץ.

- 33 אסירים שפוננו מאושוויץ נרצחו בידי הנאצים בכפר Mszana על הכביש מ- Jastrzębie Zdrój ל- Wodzisław Śląski.
- בשנת 1949, הקימו תושבי המקום אנדרטה על קבר האחים. על המצבה נכתב- **"לזיכרון נצח לאסירי אושוויץ שנספו בדרך המוות מאושוויינצ'ים ל-Wodzislaw בינואר 1945"**.
- המצבה עודכנה בשנת 2011, על ידי גמלאי המוסד (פרויקט יקי גנץ- 3*, מחקר- נעמה גליל).

* בפרויקט ההנצחה הראשון בקשאוזניצה קבורים אסירים שהוצעדו במסלול הצפוני לגליביצה. על הפרויקט השני (שוורקלנה דולנה)- בהמשך.

כאן נטמנים 33 אסירי מחנות אושוויץ אשר נרצחו בצעדת מוות
מאשוויץ לוודז'סלאו סלאסקי בינואר 1945
הקורבנות חובא לקבר אחים זה על ידי תושבי הספר מז'אנא
יהי זכרם ברוך

Here are buried 33 inmates of Auschwitz camps who were
murdered during a Death March from Auschwitz
to Wodzislaw Slaski in January 1945
They were brought to this mass grave by the people of Mezana
May their Memory be Blessed

A 3814 A 7343 A 7279
Włocławek A 17332 A 70402
190761 201800

A 3810 A 2883 A 7479
A 14029 A 17332 A 70825
190761 201800

Na tym miejscu po 12 miesiącach spędzonych w obozie
koncentracji Auschwitz-Birkenau, w dniu 17 stycznia 1945
roku, 33 więźniów z obozów Auschwitz-Birkenau i
Wodzisław Śląski, którzy nie mogli być przesłani do
innych obozów, zostali zabici przez Niemców.

Na tym miejscu po 12 miesiącach spędzonych w obozie
koncentracji Auschwitz-Birkenau, w dniu 17 stycznia 1945
roku, 33 więźniów z obozów Auschwitz-Birkenau i
Wodzisław Śląski, którzy nie mogli być przesłani do
innych obozów, zostali zabici przez Niemców.

Hand Nathan, Yeh Goldens. B 14021 B 14022
Jozef Kuciel Panna Stanisława 175171
19 190761 201800

B 9192 B 14021 B 14022
39796 174441 175171
19 OFIAR BEZ NUMERÓW

הקורבנות

• 33 קורבנות, מהם 19 לא מזוהים :

• מבין הגברים :

39799 יוסף קנטור

70825

174441 פרנץ ביטרליך

175171

199785

201800

A7479 (יתכן אישה)-

A7563

B9195 קארל ון חלדרן

A14029 טיבור מרמלשטיין

B14021

B14852

A17322

מבין הנשים :

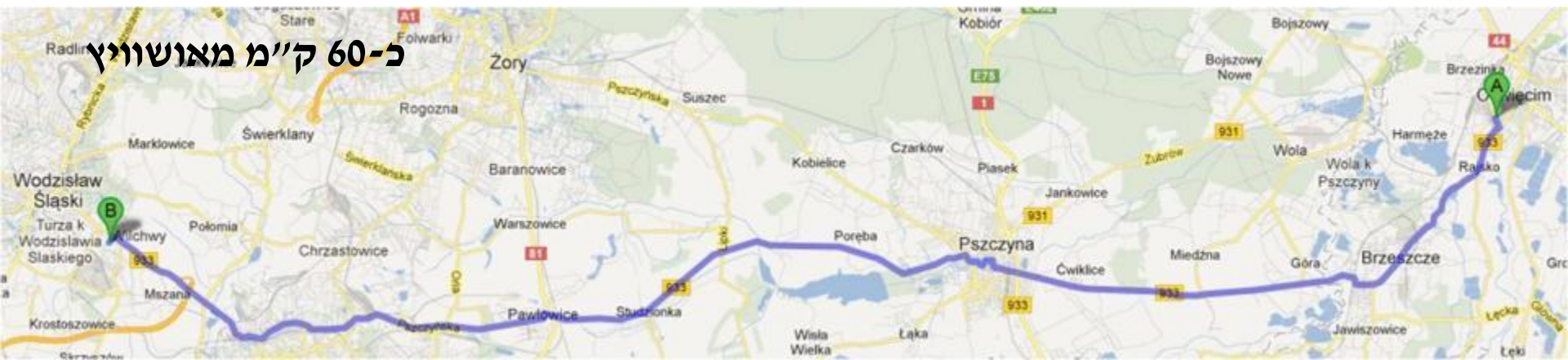
A3810

מסלול צעדות המוות ממחנות אושוויץ

וילכוי Wilchwy (כיום פרבר של וודיסלאב שלוסקי)

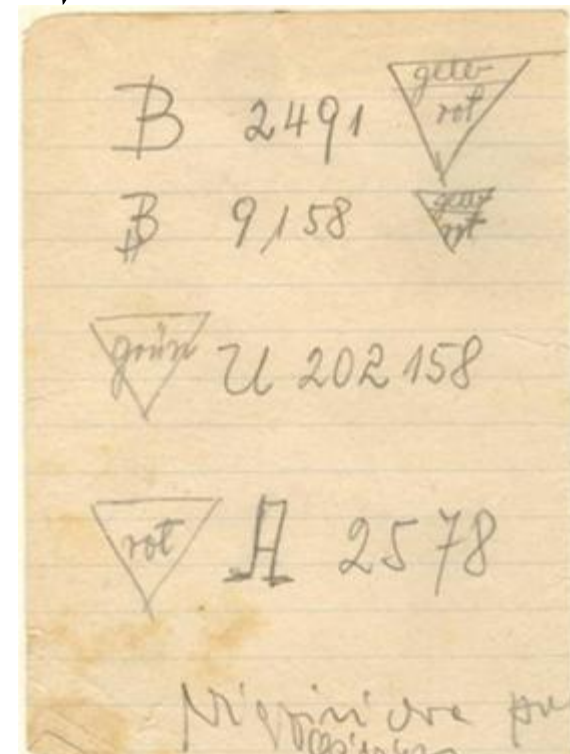
כ-60 ק"מ מאושוויץ

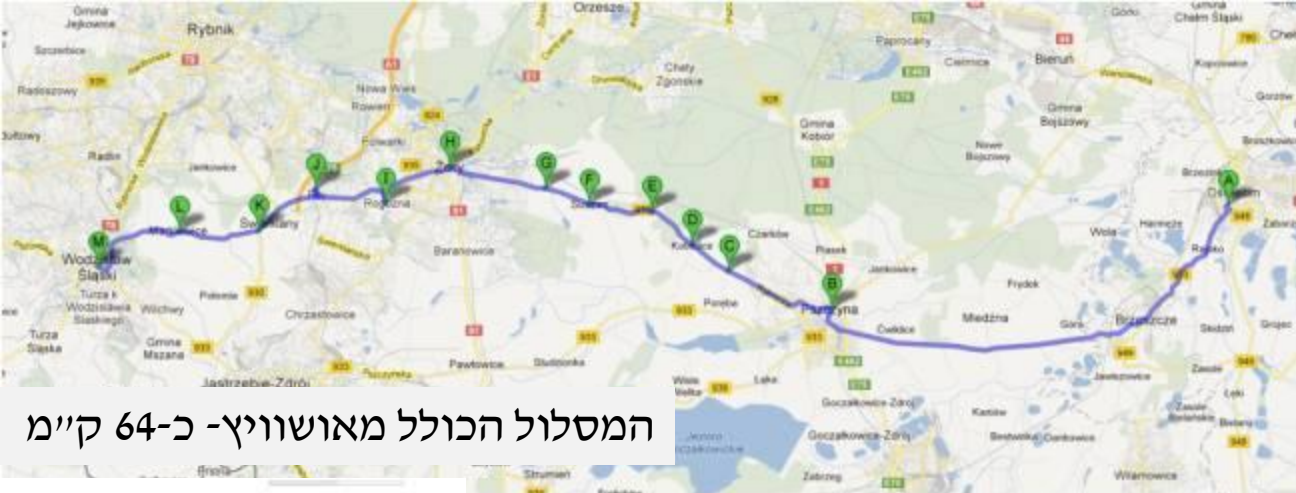
- חמישה בני אדם נהרגו בדרך העוברת ב-Wilchwy, פרבר של Wodzisław Śląski. הם נקברו בתלולית לצד הכביש. בשנת 1958, שרידי הקורבנות הועברו לקבורה בבית הקברות של הקהילה ברחוב Parkowa. הקבר קרוב לשער העליון.
- לפחות 3 מהקורבנות יהודים.

הטקסט: "לאסירי אושווינצ'ים שנרצחו בידי הכובש בשנת 1945. כבוד לזכרם".

העתק הפתק עליו נרשמו פרטי הקורבנות

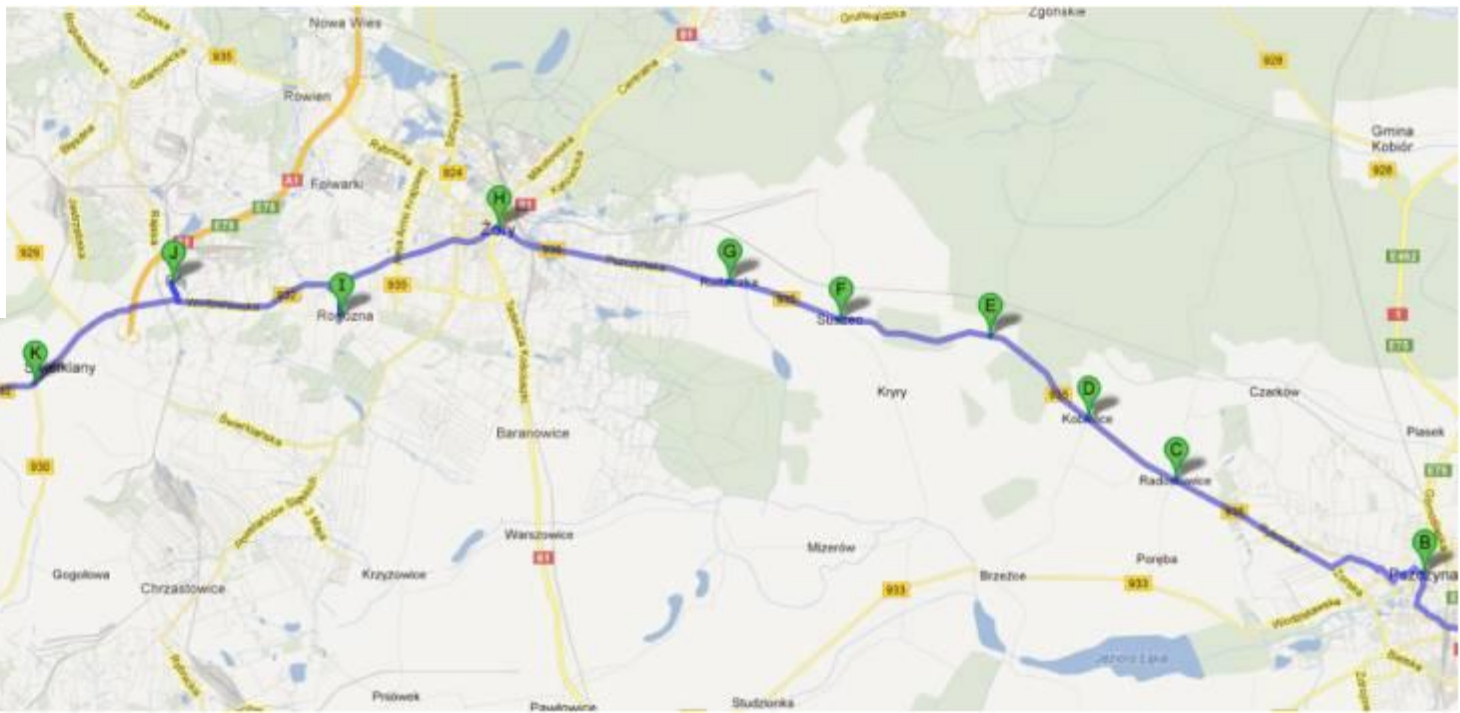

המסלול הכולל מאושוויץ - כ-64 ק"מ

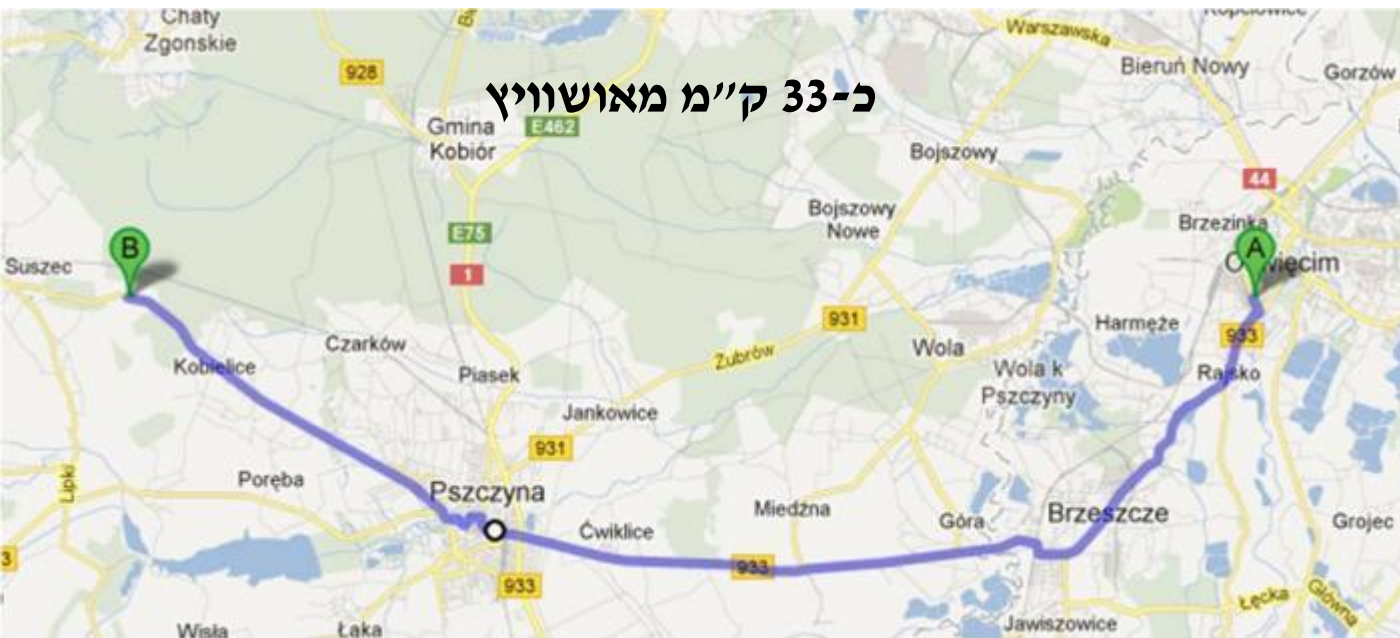
המסלול הצפוני

מ- Pszczyna ל- Wodzisław Śląski

- nau, Więźniów Oświęcimia, Oświęcim, Polska A
- Pszczyna B
- Radostowice, Polska C
- Kobielice, Polska D
- E כביש 935
- Suszeć, Polska F
- Rudzička, Polska G
- Żory, Polska H
- Rogożna, Żory, Polska I
- Rój, Żory, Polska J
- Świerkiany Dolne, Świerkiany, Polska K
- Markłowice, Polska L
- Wodzisław Śląski, Polska M

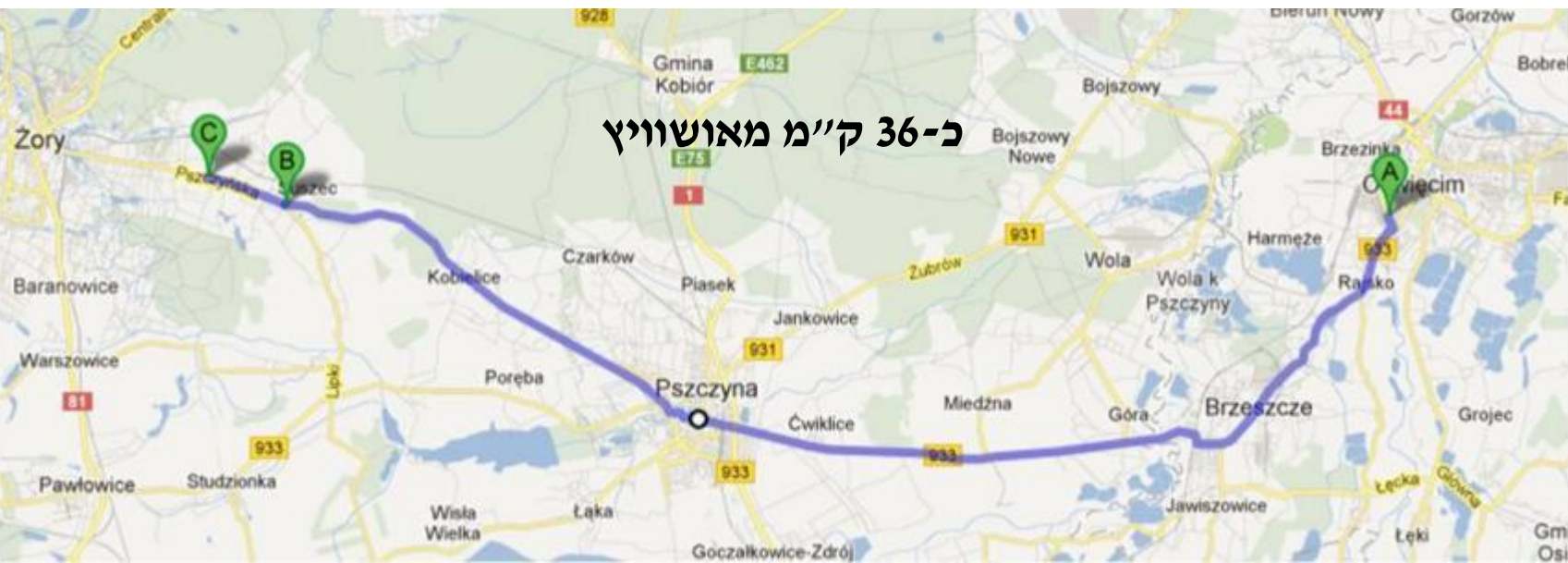

ברניצה
Branica

- ב-18-19/1/1945 נרצחו באזור 9 אסירים- 8 גברים ואישה אחת. מספר דומה נרצחו גם בסוצ'ק ונקברו ב-Korbel.
- לאחר מכן הוצאו והועברו למקום קבורה אחר (יתכן Pszczyna).

Suszec & Rudziczka

- האסירים שנרצחו באזור Suszec ו-Rudziczka, נקברו ב-2 קברי אחים ב-Suszec וביער הסמוך - Kryry.
- בשנת 45, או מעט מאוחר יותר, הועברו לבית הקברות בפשצ'ינה - Pszczyna.
- קיים מידע על 36 קורבנות, מהם לפחות 32 יהודים.
- לאורך כביש Żory-Pszczyna בין Suszec ו-Branica, במקום המכונה יער הרגל, הוקמה אנדרטה לזכר אסירי מחנה אושוויץ. טקס הסרת הלוט התקיים בספטמבר 1965 על פי Jan Kantyka, או ב-1967 על פי Andrzej Strzelecki.

• על האנדרטה נרשם :

"פה נספו, על ידי ההיטלראיים, אסירים פוליטיים ממחנה הריכוז באושוויץ'ים בעת פינוי המחנה ב-19-20 בינואר 1945. כבוד לזכרם".

- בבית הקברות הקהילתי ברחוב Prawnicza 22A (במרכז העיר) יש קבר אחים ומצבה ל-23 קורבנות צעדות המוות.
- יש פרטים על 9 קורבנות, מהם לפחות 7 יהודים.
- באתר מוזיאון אושוויץ קיים מידע לפיו כ-40 אסירים שנרצחו ברחובות העיר Żory קבורים במקום הזה, ובהם יהודים מהונגריה, מציכיה, מפולין, מהולנד, מצרפת ומדינות אירופיות אחרות. לא ברורה הסיבה להבדל במספר הקורבנות, למעט אם קורבנות נוספים נקברו במקום אחר.

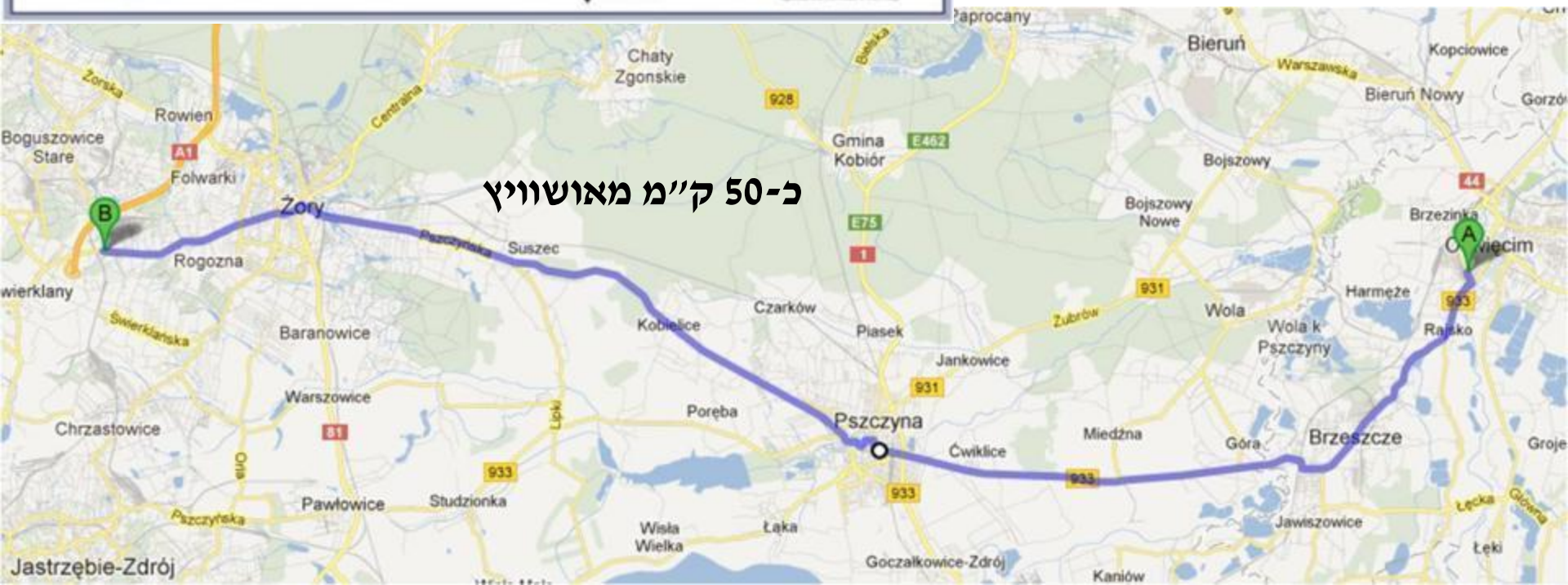
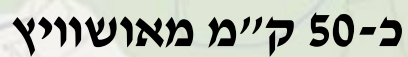

"פה נקברו 23 אסירים,
 גברים ונשים, שנרצחו ב-
 Żory במהלך פינוי מחנה
 הריכוז הגרמני אושוויץ-
 בירקאנו בינואר 1945"

על העמוד הראשי-
 "לזכר קורבנות מחנה ההשמדה
 אושוויץ שנרצחו באכזריות ע"י
 ההיטלראים במהלך צעדות המוות.
 תושבי Żory"

מסלול צעדות המוות ממחנות אושוויץ

PAMIĘCI

24 WIEZNIÓW NIEMIECKIEGO
OBOZU KONCENTRACYJNEGO AUSCHWITZ-BIRKENAU
ZAMORDOWANYCH W RÓGÓŻNEJ I ROJU
PODZAS EWAKUACYJNEGO MARSZU ŚMIERCI
W STYCZNIU 1945 R.

W 90-tą ROCZNICĘ WIEŚCIAMY

- בעיר נקברו 24 אסירים. 5 שנרצחו בעיר ועוד 19 שנאספו בדרך מ-Rogoźna ל-Świerklany.
- הגופות נלקחו, בסוף שנות ה-50, לקבר האחים בגליוויצה Gliwice
- במקום בו נקברו הגופות (ברחוב הראשי 300 Wodziskwska, ליד גן ילדים, שאז שימש כבית הספר הישן), הונחה ב-1995 אבן זיכרון.
- על האבן כתוב-

"לזכר 24 קורבנות מחנות הריכוז הגרמניים באושוויץ-בירקנאו, שנרצחו בין Rogoźna ו-Roj, במהלך פינוי צעדות המוות, ינואר 1945. יום השנה ה-50, אזרחי Roj"

- 16 גברים ונשים שמתו או נרצחו במהלך צעדת המוות קבורים בבית הקברות ב-Świerklany.
- קיים מידע על 10 קורבנות, אודות לקברן המקומי שרשם את מספרי האסירים על פתק.
- מבין הקורבנות זוהו 9 יהודים.
- הונצחו (אפריל 2010) על ידי ועד האקדמאים של רשות שדות התעופה (פרויקט יקי גנץ 2, מחקר- נעמה גליל).

הקורבנות

• 16 קורבנות :

• מבין הגברים :

95828- גבר פולני

B12365-

מבין הנשים :

47564 רוזה קובלינסקי

47581 אינגבורג פראגר

50380 ארנסטין לוי

62509 אילזה לוי

76832 אלנה פצ'יפיצי

75287

A24091

A24177

- לוצ'יה קוצ'רי, תושבת האזור שהייתה עדה לצעדה בגיל 16, סיפרה:

"האסירות התנדנדו מרוב תשישות, הן תמכו אחת בשנייה תוך כדי הצעדה. אחת כמעט וגררה את השנייה אחריה. חלקן צעדו יחפות. המראה היה דומה לעדר בקר, זו הייתה התחושה שלי. אנשי הס.ס דירבנו את הכלבים להתנפל על אותן אסירות שכבר היו חסרות כוח להמשיך הלאה בצעידה, אך מפחד הכלבים חלקן ניסו להמשיך".

- בכפר Marklowice Dolne (כיום פרבר של Wodzisław Śląski), מוצבת אנדרטה לזכר 7 קורבנות צעדת המוות.
- המצבה הישנה הוחלפה באובליסק מרשים.

על לוח הזיכרון כתוב:

**"המקום מקודש בדמם של
אסירי אושוויינצ'ים,
שנרצחו במהלך הפינוי
ההיטלראי בינואר 1945".**

על עמוד-
"קבר לאסירי אושוויץ - בירקנאו"

- מסעם הרגלי של האסירים המותשים ממחנה אושוויץ-בירקנאו הסתיים ב-Wodzisław Śląski.
- יותר מ-20 אלף בני אדם הועלו על רכבות ויצאו מתחנת הרכבת בעיר, ב-21-23 בינואר 1945, למחנות הריכוז-גרוס-רוזן, בוכנוואלד, ברגן-בלזן, מטהואזן, רוונסבריק וזקסנהאוזן.
- אלפי אסירים נוספים נשלחו ברגל ליעדים מערביים יותר. בצעדה הארוכה ביותר השתתפו 3,200 אסירי תת המחנה ב-Jaworzno שהוצעדו 250 ק"מ עד מחנה גרוס-רוזן.
- בעיר מספר נקודות הנצחה

תחנת הרכבת

- בשטח תחנת הרכבת, מוצב לוח הנצחה, שנחשף ב-4 ביוני 1972.
- עליו הכתובת:
"בינואר 1945, במהלך הפינוי הטרגי של אסירי מחנה הריכוז באושוויץ'ים, בשטח תחנת הרכבת Wodzisław Śląski, ההיטלרים רצחו 30 אסירי אושוויץ. כבוד לזכרם".

קבר אחים

- ב-Góra Piaskowa ב-Wodzisław Śląski יש קבר אחים לזכר קורבנות צעדת המוות. האנדרטה ממוקמת ברחוב Więźniów Oświęcimia (אסירי אושוויץ).
- על המצבה כתוב:
"כאן מונחים 44 אסירים פוליטיים שנרצחו על ידי בריונים היטלראים בעת פינוי המחנה אושוויינצ'ים בדרך ל-Wodzisław. 17.1.1945 כבוד לזכרם."
- סביר כי מדובר בקורבנות מאחד ממחנות המשנה באזור (אסירי אושוויץ I ובירקנאו הגיעו לעיר רק ב-20 או ב-21 בינואר).

מפעל בעיר

- לוח לציון 10 אסירים שנרצחו ממוקם בכניסה למפעל תעשייתי, ברחוב Michalskiego 4a, לא רחוק מבית התרבות העירוני. טקס הסרת הלוח התקיים בשנת 1962.
- בשלט: "בינואר 1945, הפשיסטים ההיטלראים רצחו 10 אסירים שגורשו ממחנה אושוויינצ'ים בשטח מפעל זה. כבוד לזכרם 26/3/1962 Wodzislaw".

אחד מקורבנות צעדות המוות מאושוויץ

משה פורת, "במצעד המוות למאוטהאוזן"

(משה צעד, עם אימו ואחיו, במשך כשלושה שבועות, מרחק של כ-200 ק"מ)

"היינו הולכים בשעות היום ונעצרים למנוחת לילה. זמן ההליכה ומשכה לא היו קבועים. מלוינו, קציני אס-אס ואנשי משמר, פעלו על פי הנחיות שקיבלו מגבוה. מדוע הלכנו ביום מסוים מרחקים גדולים וביום אחר פחות, או מדוע היו החניות יום אחד פחות מאשר בימים אחרים- לא ידענו וההחלטות נעלמו מבינתנו. ברור היה שהגרמנים משתדלים בכל מחיר להימנע מליפול בידי הרוסים, גם אנחנו וגם הם." (עמ' 79)

"זה כבר השבוע השלישי שאנחנו ממשיכים בצעידה המתמדת. השיירה שלנו נידלדלה מאוד. מתוך כשש מאות איש לא נותרו יותר מארבע מאות- נשים וילדים. רבים-רבים כשלו בצידי הדרכים. העייפות היכתה בנו עד מוות, פשוטו כמשמעו. והרעב- זה היו בו שני אפיונים: מחד הביא לייאוש, לאובדן תקווה, לחוסר תחושה. אך מאידך- הרעב דרבן להשיג מזון, הוא עורר את רצון החיים, את השאיפה להתגבר על כל המכשולים הנוראים והבלתי-אנושיים יום-יום ושעה-שעה. הרצון לחיות נתן בנו כוח על טבעי; להחזיק מעמד! לא להתייאש!

דלה שפת אנוש מלתאר את תעצומות הנפש וכוח החיים מצד אחד, ואת מחזות האימים בקרב אנשים חסרי דמות וחסרי צלם אנוש. אנשים נעו כצללים; דמויות שלא מעולם הזה. גם מלוינו, הקלגסים האכזריים, חשו את תלאות הדרך. הם ראו אותנו במצבנו הקשה ובחולשה שהשתלטה עלינו. לא אחת ראינו את השיבוש והשינוי שחל בהתנהגותם, בשל ה"בלבול" שמצבנו גרם להם. מצד אחד הם היו מופקדים עלינו לבצע את מצוות מפקדיהם, להצמידנו קדימה, לעבר מאוטהאוזן.... חזקה היתה עליהם למלא עד תום את הפקודה להביאנו- חיים או מתים, בכל מחיר, יהיה אשר יהיה למאוטהאוזן. פקודה זו הייתה מלווה ברעמי התותחים של הצבא האדום המסתער והמתקדם, מצפון וממזרח, מהונגריה ומפולין. והנה עוד מעט והם עומדים לסגור עלינו ועליהם. ידיעת המצב הגבירה את קצב ההליכה וגרמה להם להאיץ ולזרז אותנו." (עמ' 85)

לזכרם ולכבודם של קורבנות צעדות המוות

